

Diskriminace na základě rasy nebo etnického původu: judikatura SDEU se zaměřením na věc C-417/23

Mathias Möschel
 Profesor
 Praha, 20. března 2026

Funded by the European Union

1

Smlouvy a zásady

I) Článek 10 SFEU

Při vymezování a provádění svých politik a činností se Unie zaměřuje na boj proti diskriminaci *mimo jiné* na základě rasy nebo etnického původu (začleňování hlediska rovnosti).

II) Článek 19 SFEU (bývalý článek 13 Amsterodamské smlouvy), který EU uděluje širší pravomoci v této oblasti

=> přijetí *mimo jiné* směrnic 2000/43/ES (směrnice o rovném zacházení bez ohledu na rasu), 2000/78/ES (směrnice o rovném zacházení v zaměstnání).....

III) Článek 21 Listiny základních práv EU

„Zakazuje se jakákoli diskriminace založená zejména na pohlaví, **rase, barvě pleti, etnickém** nebo sociálním **původu**, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci.“

2

Směrnice 2000/43/ES (směrnice o rovném zacházení bez ohledu na rasu) (1)

Věcná působnost (čl. 3 odst. 1 písm. a) až h))

V mezích pravomocí EU:

- Vztahuje se na všechny osoby (veřejný i soukromý sektor)
 - Vztahuje se na obecně zamýšlenou oblast zaměstnanosti (tj. také odborné vzdělávání, organizace sdružující pracovníky atd.)
- Sociální ochrana (sociální zabezpečení a zdravotní péče) a sociální výhody
 - Vzdělávání
- Dodání zboží a poskytnutí služeb dostupných veřejnosti, včetně bydlení

3

Směrnice 2000/43/ES (směrnice o rovném zacházení bez ohledu na rasu) (2)

Definice

Přímá diskriminace: pokud se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci na základě rasy nebo etnického původu (čl. 2 odst. 2 písm. a))

Nepřímá diskriminace: pokud by v důsledku zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo zvyklosti byla znevýhodněna osoba určité rasy nebo etnického původu v porovnání s jinými osobami, ledaže takové ustanovení, kritérium nebo zvyklost jsou objektivně odůvodněny legitimním cílem a prostředky k dosažení uvedeného cíle jsou přiměřené a nezbytné (čl. 2 odst. 2 písm. b))

Obtěžování se považuje za diskriminaci [...], pokud dojde k nežádoucímu chování souvisejícímu s rasou nebo etnickým původem, které má za účel nebo za následek narušení důstojnosti osoby a vytvoření zastrašující, nepřátelské, ponižující, pokořující nebo urážlivé atmosféry (čl. 2 odst. 3))

4

Směrnice 2000/43/ES (směrnice o rovném zacházení bez ohledu na rasu) (3)

III) Další prvky

- Nevztahuje se na rozdílné zacházení na základě státní příslušnosti (čl. 3 odst. 2)
 - Umožňuje pozitivní akci (článek 5)
 - Žádá, aby byla obětem k dispozici soudní/administrativní řízení a podpůrná sdružení (článek 7)
- Vyžaduje přenesení důkazního břemene (článek 8)
- Vyžaduje vytvoření vnitrostátních orgánů pro rovné zacházení (článek 13)
 - Ukládá uplatňování účinných, přiměřených a odrazujících sankcí (článek 15)

5

Judikatura Soudního dvora Evropské unie (1)

I) Hlavní rozsudky

a) **Věc C-54/07, Feryn**

i) Skutkový stav: Belgický zaměstnavatel veřejně prohlašuje, že ve své společnosti nebude najímat přistěhovalce/Maročany – žádost belgického orgánu pro rovné zacházení (bez ohledu na rasu)

II) Otázky

- Přímá diskriminace na základě rasy
- Neexistence (povolené) diskriminace na základě státní příslušnosti
 - Diskriminace bez obětí
- Prostor pro jednání orgánu pro rovné zacházení v Belgii

6

Judikatura SDEU (2)

b) Věc C-83/14 (velký senát), *CHEZ* [+ Věc C-394/11, *Belov*]

i) Skutkový stav: Bulharská elektroenergetická společnost zavěšuje elektroměry ve výšce 7 metrů v převážně romských čtvrtích – žádost neromské ženy

II) Otázky

- Přímá/nepřímá rasová diskriminace spolu s jinou osobou (asociativní diskriminace)
- První případ EU týkající se diskriminace Romů
 - Diskriminace při poskytování služeb

7

Judikatura Soudního dvora Evropské unie (3)

C) Věc C-668/15, *Jyske Finans*

i) Skutkový stav: úvěrová instituce požadovala, aby klient, který má jinou zemi narození než členský stát EU/ESVO, předložil další identifikační údaje (např. cestovní pas nebo povolení k pobytu)

II) Otázky

- Vnitrostátní orgán pro rovné zacházení zjistil rasovou diskriminaci
- SDEU nezjistil žádnou přímou rasovou diskriminaci *mimo jiné* proto, že se směrnice o rasové rovnosti na diskriminaci na základě státní příslušnosti nevztahuje
 - Žádná nepřímá diskriminace buď proto, že jsou znevýhodněni všichni státní příslušníci třetích zemí, a nikoli pouze určitá skupina

8

Judikatura Soudního dvora Evropské unie (4)

d) Věc C-30/19, *Braathens Regional Aviation*

- i) Skutkový stav: Chilský cestující, o němž se letecká společnost domnívala, že je Arab/muslim, byl požádán o provedení dodatečné bezpečnostní kontroly

Případ byl jednostranně vyřešen zaplacením požadovaného odškodnění, aniž by však bylo připuštěno uplatnění diskriminace

II) Otázky

- Jsou švédské právní předpisy, které takové „nucené“ řešení případů umožňují, v souladu s právem na obhajobu a účinnými sankcemi proti rasové diskriminaci podle práva EU?
 - SDEU konstatuje, že došlo k porušení

9

Judikatura Soudního dvora Evropské unie (5)

d) Věc C-417/23 (velký senát), „Věc *dánské ghetto*“

- i) Skutkový stav: Dánský zákon o veřejném bydlení vymezuje tři oblasti na základě čtyř socioekonomických kritérií:
- Zranitelné obytné oblasti, které splňují dvě kritéria
 - Oblasti paralelní společnosti (bývalá „ghetta“), které splňují dvě kritéria + kde 50 % obyvatel tvoří „přistěhovalci a jejich potomci z nezápadních zemí“
 - Transformační oblasti (bývalá „tvrdá ghetta“), které jsou ve druhé kategorii již více než pět let
 - V poslední kategorii jsou možné plány rozvoje, včetně vystěhování nájemců veřejných bytů.

II) Otázky:

- Spadají tyto právní předpisy do oblasti působnosti směrnice o rovném zacházení bez ohledu na rasu?
- Jedná se v případě zmínky o potomcích z nezápadních zemí o etnicko-rasistickou zmínku?
 - Přímá nebo nepřímá diskriminace?

10

Judikatura Soudního dvora Evropské unie (5)

„Případ dánského ghetta“ (pokračování)

i) Stanovisko GA Čapeta:

- Charakterizuje případ tak, že spadá pod písmeno h) přístup ke zboží a službám a jejich poskytování, včetně bydlení (čl. 3 písm. h) směrnice o rovném zacházení bez ohledu na rasu); Evropská komise (EK) tvrdila, že se jedná o sociální výhodu (čl. 3 písm. f) směrnice o rovném zacházení bez ohledu na rasu);
 - Rozlišování mezi západním a nezápadním je etnické;
 - Dánské právní předpisy by mohly představovat přímou diskriminaci

ii) Rozsudek:

- Poskytování služeb podle čl. 3 písm. f) směrnice o rovném zacházení bez ohledu na rasu – hospodářská činnost provozovaná dánským sdružením pro veřejné bydlení, měla by však být kontrolována dánskými soudy;
- **Dvoufázová analýza**, v níž se SDEU *nejprve* zabývá **přímou diskriminací** tím, že vysvětluje, že to vypadá jako rozlišování etnického původu;
 - Etnický původ lze definovat podle státní příslušnosti, náboženství, jazyka, kulturního a tradičního původu a prostředí; ani státní příslušnost, ani země narození jednotlivce nebo jeho rodičů sama o sobě nestačí k prokázání příslušnosti určité osoby k určité etnické skupině; etnickým původem může být i seskupení různých etnických menšin;
 - Pokud předkládající soud toto zjištění odmítne – zákon může být i nadále **nepřímou diskriminací** (v zásadě proto, že je nepřiměřený cíli sociální soudržnosti a integrace)

11

Judikatura SDEU (6)

ii) Projednávaná věc – věc C-799/23, Komise v. Slovensko

- Skutkový stav: Romské děti v oddělených třídách, jídelnách nebo podlažích na základních školách nebo umístěním většího počtu romských dětí do škol nebo tříd „zvláštního vzdělávání“
- Otázky: porušilo Slovensko své povinnosti v rámci EU vyplývající ze směrnice o rovném zacházení bez ohledu na rasu? Komise uplatňuje nepřímou diskriminaci
- Stanovisko GA Čapeta: Uvádí, že směrnice o rovném zacházení bez ohledu na rasu ukládá členským státům povinnost dosáhnout výsledku, a nikoli pouze jednat; že Komise prokázala, že se jedná jak o nepřímou diskriminaci, tak o diskriminaci *faktickou*; Slovensko nevyvrátilo domněnku diskriminace

12

Judikatura Soudního dvora Evropské unie (7)

III) Další rozsudky/rozhodnutí

- a) věc C-391/09, *Runevič-Vardyn*
- Odmítnutí litevských orgánů přepisovat jména v polském jazyce do matrik – nespádající do oblasti působnosti směrnice o rovném zacházení bez ohledu na rasu
- b) věc C-415/10, *Galina Meister*
- Ruský inženýr, jehož žádost o zaměstnání německá společnost zamítla – přístup k dokumentům – žádné porušení
- c) věc C-571/10 (velký senát), *Kamberaj*
- Dlouhodobě pobývajícím albánskému rezidentovi v Itálii byl odepřen příspěvek na bydlení v Jižním Tyrolsku – nespádá do oblasti působnosti směrnice o rovném zacházení bez ohledu na rasu
- d) věc C-201/13 (velký senát), *Deckmyn*
- Směrnici o rovném zacházení bez ohledu na rasu je třeba vzít v úvahu při výkladu výjimky parodie ze směrnice o autorském právu v případě, kdy postavy slavného belgického komiksu byly nahrazeny krajně pravicovou stranou urážlivými obrázky muslimských žen a lidí jiné barvy pleti.
- e) věc C-457/17, *Maniero*
- Omezení stipendií na podporu projektů právního výzkumu nebo studia v zahraničí na uchazeče, kteří úspěšně složili právní zkoušku v členském státě poskytujícím finanční prostředky, nepředstavuje nepřímou rasovou/etnickou diskriminaci.